

EDUCAȚIA MORAL-RELIGIOASĂ A ADOLESCENȚILOR. PROVOCARE A POSTMODERNITĂȚII

de Pr. Conf. Univ.dr. **Gavril TRIFA**

Abstract: Dumnezeu, în nemărginita Sa iubire a creat tot ceea ce există, lipsa însă ființa conștientă care să înțeleagă toate acestea. Ideea perfectă de „om” a apărut în momentul când Dumnezeu a creat primul bărbat și prima femeie, amândouă ființe perfecte în sine, dar cu particularități specifice fiecărui sex. Cele două sexe sunt menite să fie nedespărțite și tocmai de aceea a așezat Creatorul pe prima femeie lângă primul bărbat și a format prima familie la începutul lumii. Dar a pătruns păcatul în lume și, prin păcat, moartea. Cu toate acestea, Dumnezeu a avut planuri sfinte și tainice prin crearea celor două sexe, căci prin aceasta a dat oamenilor puterea de a crea, a voit ca omul să preia o parte din opera Sa creatoare, pentru ca astfel să completeze lipsa pe care moartea o cauzează zilnic în rândul oamenilor.

Keywords: adolescenți, provocare, păcat, căsătorie, sfințenie.

Dumnezeu, în nemărginita Sa iubire, a creat lumina, soarele, luna și stelele, apa și uscatul, plantele, pești și animalele. Totul era numai energie, numai viață. Lipsa totuși cineva. Lipsa „rațiunea”, ființa conștientă, care să soarbă în suflet toate aceste frumuseți, care să le înțeleagă și care mai apoi să se ridice pe aripile rugăciunii la Acela care a făcut toate acestea.

Ideea perfectă de „om” a apărut în momentul când Dumnezeu a creat primul bărbat și prima femeie, amândouă ființe perfecte în sine, dar cu particularități specifice fiecărui sex. Cele două sexe sunt menite să fie nedespărțite și tocmai de aceea a așezat Creatorul pe prima femeie lângă primul bărbat și a format prima familie la începutul lumii. Dar a pătruns păcatul în lume și, prin păcat, moartea. Cu toate acestea, Dumnezeu a avut planuri sfinte și tainice prin crearea celor două sexe, căci prin aceasta a dat oamenilor puterea de a crea, a voit ca omul să preia o parte din opera Sa creatoare, pentru ca astfel să completeze lipsa pe care moartea o cauzează zilnic în rândul oamenilor.

Dacă păcatul originar a putut avea repercusiuni și în sfera sexualității, este necesar să se caute, chiar în această sferă, calea de ieșire pe care Creatorul însuși o va fi trasat în creație.

Eva a fost făcută din coasta lui Adam.¹ De atunci înainte, Adam își va căuta mereu propria coastă. Fără ea, Adam nu mai este integru. Ea este făcută deja din facerea lui Adam. Suflul vieții nu i-a fost împărțit în mod special, așa cum i-a fost dat lui Adam. Eva este deja prezentă în spiritul și-n corpul adamic. Acest lucru este cel care fondează misterul matrimonialului: doi fac „un singur trup”. Eva își va căuta locul din care a fost luată, iar Adam își va căuta coasta sa. Astfel, bărbatul și femeia, în uniunea lor, sunt chipul lui Dumnezeu, pentru că Dumnezeu este iubire, comunitate de Persoane.²

Adam și Eva, strămoșii noștri, fiind după chipul lui Dumnezeu, imită iubirea divină și finalitatea ei în actul creator și procrează. De ce? Ca iubirea să nu piară, pentru că originea vieții este în iubire și nu invers. Esența vieții conjugale este în legătura dumnezeiască a iubirii cu viața veșnică. Cum a numit-o Adam pe Eva? Viață.

Harul căsătoriei este darul lui Dumnezeu făcut strămoșilor noștri în Rai. Acest har este temeiul iubirii dintre soți. Harul naște o responsabilitate liberă și conștientă a celor doi. Căsătoria nu-i un mijloc lesne de a câștiga plăceri, nici o asigurare împotriva neputințelor de la bătrânețe, ci este comuniune și dăruire.³

Caracterul de sfințenie al căsătoriei este definit și în epistolele apostolice, și cuprinde șirelațiile intime dintre soți, care se completează reciproc și se iubesc: „Și cei doi vor fi un singur trup”. Acest moment, unic din viața soților, poate să deschidă perspectiva comuniunii interpersonale în măsura în care reprezintă finalul și simbolul apropierei lor sufletești și trupești.

În Biserica primară exista obiceiul ca prima săptămână după nuntă tinerii s-o petreacă ca frate și soră și să poarte cununile bisericesti. Acest lucru se făcea cu un singur scop: ca nunta lor să fie cinstită, ca să predominie starea de rugăciune și pentru ca tinerii să aibă încredere deplină unul în celălalt. În a opta zi, după ce ei își scoteau cununile, ei puteau trece și la alt tip de comuniune. Aceasta înlesnește conștientizarea profundă a etapelor de apropiere între soți și a dragostei lor.

Acum cununile se scot imediat cum s-a terminat slujba cununiei, dar nu înainte ca să se citească rugăciuni speciale pentru scoaterea lor. Mirii sunt scutiți să se abțină în prima săptămână.

Relațiile dintre soți cer multă răbdare și tandrețe, tact și înțelegere. Femeia nu trebuie traumatizată, ci să primească bucurie la fiecare descoperire nouă a persoanei soțului, a dragostei lui pentru ea și invers.

¹ Fac. 2, 21-24.

² Marko I. Rupnic, Serghei S. Avarințev, *Adam și coasta sa. Spiritualitatea iubirii conjugale*, trad. C-tin Hadarag, Ed. Ars Longa, Iași, 1998, pp. 24-25.

³ IPS Andrei Andreicuț, *Dragoste, libertate și sex responsabil*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2001, p. 30.

Perioada păstrării fecioriei cel puțin două-trei zile, dacă nu e posibil o săptămână, este o garanție a curăției căsniciei. Aceasta perioadă permite sesizarea sensului adânc al Tainei Căsătoriei și conștientizarea unei noi etape în viața omului. Nu trebuie să ne grăbim, dar nici să ne abținem ca în post, doar dacă nu există pentru această hotărâre anumite pricini.

Nu putem da sfaturi concrete, doar cel formulat de Apostolul Pavel: „Femeia nu este stăpână pe trupul său, ci bărbatul; asemenea nici bărbatul nu este stăpân pe trupul său, ci femeia”.⁴ Cei doi ar trebui să-și amintească de acest lucru, mai ales înainte de a cere împlinirea lui.

Sfințind căsătoria și patul mirilor („nunta cinstită și viața neîntinată”), Biserica învață și înfrânarea de la relațiile intime. Înainte de masă creștinul ortodox rostește rugăciunea, dar dacă alături este un preot, acesta se roagă: „Doamne, binecuvântează mâncarea și băutura robilor Tăi”, însă știm că Biserica dezaproabă lăcomia și beția și le numește păcate. La fel, binecuvântând căsătoria, Biserica condamnă soții care își întemeiază familia exclusiv pe cele intime. Când într-o căsnicie predomină sexul, putem vorbi despre desfrânare; când bărbatul, după ce și-a lovit soția, cere de la ea satisfacerea propriilor poftes trupesti, vorbim la fel despre desfrânare.

Înfrânarea joacă un rol important în viața de familie. La fel, se cere și călugărilor să se înfrâneze. Noi ne considerăm oameni fericiți pentru că „toate ne sunt îngăduite, dar nu ne vom lăsa biruiți de ceva”.⁵

Postul ne învață cum să ne stăpânim simțurile și trupul, el ne învață cum să ne înfrânăm de la relațiile intime. Este important să se respecte zilele și perioadele de post miercuria și vinerea de peste an, postul Mare, al Crăciunului, al Sfinților Apostoli Petru și Pavel și al Adormirii Maicii Domnului, când Biserica nu săvârșește Taina Cununiei. Soții trebuie să ajungă la conștiința valorii înfrânării și în zilele în care se pregătesc să primească Sfânta Împărtașanie, duminica și în sărbători, precum și în ajunul sărbătorilor împărătești, în săptămâna luminată și în zilele Crăciunului.

Cinstind familia creștină, Evanghelia condamnă relațiile premaritale și în afara căsătoriei, considerându-le păcate. „Desfrânarea nu poate fi socotită căsătorie, spune Sfântul Vasile cel Mare, și nici chiar începutul ei”.

Dar pentru ca aceste învățături creștin-ortodoxe să poată fi împlinite este nevoie de o corectă mediatizare a lor atât de către Biserică, cât și de către familie și școală.

În ultimii ani, în toată lumea, se remarcă o creștere a atenției adolescenților pentru sexualitate. Schimbările culturale și de natură socio-economică au făcut ca tinerii să devină activi sexual la vârste din ce în ce mai mici. Studiile arată că din ce în ce mai mulți tineri din România, ca și cei din

⁴ 1 Cor. 7, 4.

⁵ 1 Cor. 6, 12.

toate țările europene, își încep viața sexuală înainte de căsătorie. Această situație determină creșterea, în același timp, a numărului de parteneri sexuali și a bolilor cu transmitere sexuală.

Amplificarea sexualității și creșterea numărului de adolescenți și tineri care își încep viața sexuală înainte de căsătorie face să se mărească și numărul de sarcini așa-numite „nedorite”. Din păcate, instituțiile de specialitate din România, Ministerul Sănătății, Ministerul Educației nu au găsit încă răspunsuri adecvate la aceste probleme, iar societatea civilă nu este pregătită pentru activități complexe, care cer experiență de organizare și costuri mari financiare. Lucrurile se dovedesc a fi greu de controlat și pentru că lumea românească se află într-o schimbare foarte rapidă. Este trist și revoltător să vedem tot mai multe adolescente însărcinate, care aleg pruncuciderea drept rezolvare a problemelor. Și toate acestea se întâmplă datorită lipsei de informație sau a informației greșite care se răspândește în societatea noastră.

Părinții și profesorii bine informați pot oferi copiilor o educație sexuală autentică. În același timp, sunt îndreptățiți să creeze o atitudine morală, capabilă să facă față valului de pornografie și violență exacerbată din mass-media. Standurile cu reviste care oferă modele de imoralitate, literatura pornografică, programele de televiziune - care încurajează crima și abuzul de droguri și care iau în derândere moralitatea, buna creștere și comportamentul adecvat - contribuie la comiterea de crime, ilegalități și violuri. Să încetăm să mai fim permisivi și să ne îndreptăm atenția asupra prevenirii acestor probleme enumerate mai sus.

Cabinetele de planificare familială, care oferă mijloace contraceptive elevelor, studentelor și tuturor celor care apelează la ele, cabinetele medicale, dispensarele, policlinicile, clinicile particulare și clinicile de ginecologie devin „o anticameră a morții”, unde se distribuie materiale informative pentru folosirea metodelor contraceptive și abortive, dar în nici una din aceste instituții nu sunt informați tinerii despre efectele adverse ale acestor metode și despre consecințele în plan psihologic. La fel se întâmplă și în școli, unde se derulează programe de educație sexuală, care, de fapt, stimulează tineretul să-și înceapă viața sexuală mai repede și chiar dezavuează virtutea abstenenței și a castității creștine. Fără reperele moral-creștine, care presupun disciplinarea sentimentelor, castitatea și respectul față de celălalt, educația sexuală se poate transforma ușor în antieducație.

Ar fi absurd să spunem că în familia creștină nu există un „planning familial”, fiindcă el există și el trebuie făcut după rânduiala milenară a creștinismului. În timp ce cabinetele de planificare familială prezintă tinerilor avantajele folosirii contraceptivelor ca un lucru benefic, bioetica creștină arată repercusiunile folosirii lor asupra sănătății femeii și efectul lor abortiv; dacă organizațiile feministe luptă pentru drepturile femeii de a-și omorî

pruncul în pântece, bioetica creștină scoate în evidență darul sacru al vieții, precum și dezastrul trupesc și sufletesc pe care îl produce acest genocid în familie și societate. O altă problemă cu care se confruntă familia creștină este cea a reproducerii prin intervenție, pe care medicina o prezintă ca mare descoperire a științei, dar ale cărei provocări cu totul speciale sunt scoase în evidență de bioeticacreștină.

Acestea sunt doar câteva din provocările cu care se confruntă familia creștină în zilele noastre și de care ne-am ocupat în relație cu educația adolescenților și a tinerilor, încercând să scoatem în evidență atât latura lor bioetico-medicală, cât și pe cea teologică, din perspectiva moralei creștine ortodoxe.